

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, П. пр.
Конто почт. швед. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не зберігаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРИЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „

ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар,
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бол-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.,
Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

СПРАВИ ОГЛОШЕНЬ
ВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Трагедія українства в УСРР.

Галапасництво „русотяпів“ і „малоросів“ на живому організмі українського народу в межах УСРР.

Львів, 10. липня 1933.

Недавно покінчив самогубством видатний український письменник-комуніст Микола Хвильовий. Цей трагічний вчинок Хвильового зробив велике враження на весь український загаль як у межах УСРР так і поза ними. Перед українським громадянством нагло в усю широчину стала жива проблема самого існування українства на Україні. Це ж бо покінчив самогубством не звичайний собі радянський урядовець-українець і не безпартійний український спец-наслідком невинності політичної атмосфери, а покінчив зі собою бовзний комуніст, активний співчасник творення комуністичної культури на Україні.

Коли така людина не змогла дати собі ради в наступом русотяпства на її українську, дарма, що комуністичну душу, то що ж думати і що казати про положення тих нещасливих репрезентів українського духа, яким приходить жити поза партією, а на яких наступ русотяпства в наслідках ще страшніший і ще безоглядніший! Хвильовий волів кулю перервати нитку свого життя, ніж допускати далі до насилування своєї індивідуальності і своєї віри в потребу творення питомої українському народові окремішньої культури. Він кинув коліс (у 1926 р.) гасло орієнтації на західну Європу в процесі культури української творчості. Русотяпці признали таке гасло злочинним, протикомуністичним і протипролетарським. Хвильовий боровся його, але за ціну збереження своєї екзистенції був примушений прилюдно покаятись. Кається він кілька разів.

Однак в 1933 р., коли рецидива русотяпства на Україні непомірно скріпилась і коли під завором цього русотяпства Хвильовий повинен був ще раз каятись прилюдно, повинен був осуджувати прилюдно у своїй праці те, що він зробив уже після давніх покань і що ще перед цим і трьома роками було правильне з комуністичного становища навіть для політбюро НКП(б) (всесоюзної компартії більшовиків), а саме, коли до того дійшло — Хвильовий не знайшов іншого виходу як самогубство. Велика індивідуальність і творча душа не могла йти далі, на те, щоби себе ломити, щоби себе понижувати, щоби виставляти своє „я“ на прилюдне посміхання і щоби накінець хилитись перед вічним московським націоналістичним державнимором в комуністичному опіренні.

Все свідоме українське громадянство мусіло цей акт розпуску комуністичного українського письменника піднести до символічного крику розпуску всього українства, що карається тепер у Совєті під московським імперіалістичним чоботом. Акт Хвильового був алармом, був зовком на тривогу. Вся українська нація поза межами СРОР зрозуміла, що в комуністичному царстві за 12 година загрозливого для життя українського народу гнету і тому почала ворушити сумління культурного світу, почала пригадуватися над засобами, якими апелювати до гуманітарних почуттів культурного людства, так, щоби воно стало дійсно в обороні загрозленого народу і загрозленої культури.

Аж нагло потрясла всією українською нацією нова, чергова алармуюча вістка, а саме вістка про самогубство Миколи Скрипника теж з політичних мотивів, теж наслідком наступу, об'явленого в 1933 році в сильно скріпленого войовничого російського націоналізму на українство. І коли самогубство Хвильового було криком розпуску гнобленого українства, то самогубство М. Скрипника стало в очах українського народу поза межами Рад України страшним „жестом-м“ і пересторогою перед незрозумілою пасивністю нашого громадянства в ділянці боротьби з московським червоним вандалізмом на Україні, вандалізмом, який спільно змагає з

фізичного винищення всього українського. Щоби зрозуміти весь трагізм теперішнього положення українства на Україні, треба собі згадувати докладаю, ким був Скрипник і що він робив на Україні, що був у наслідку змушений наложити на себе руку?

Микола Скрипник був старим, передвоєнним більшовиком комуністом, беззапальним прихильником Леніна. У початках більшовицької революції був одним з найактивніших комуністичних діячів. Деякий час був співробітником Даврижинського в ставській чекі. На Україну прийшов пізніше. І тут почав грати першу скрипку в центральному комітеті і політичному бюро КП(б)У (комун. партії більшовиків України). Він переводив ліквідацію УКП (української комуністичної партії). Попри те він працював над утворенням СРОР. Йому в найбільшій мірі належить авторство конституції СРОР з 1923 р., що об'являє там досі. Він був делегатом КП(б)У до III. комуністичного інтернаціоналу, тобто до ексекутиви комінтерну. У 1926. і 1927. р. Скрипник був на Україні мужем більшовицького провідання, що ліквідував т. зв. шумський, тобто українські націоналістичні ухили в КП(б)У. Його висунула партія, точніше московська партійна центральна на експоновану позицію Катона чистоти комуністичної програми в ділянці національної проблеми. Скрипник був ударним бовзиком на фронті боротьби як з українськими так і з російськими націоналістичними ухилами. Він завзято полемізував з репрезентантами русотяпства Лебедєвом, Ларіновом з одної сторони та з Шумським, Максимовичем, Турянським, Васильковом (ці три останні члени КПЗУ), та з Хвильовим з другої сторони. Скрипник ліквідував не тільки теоретично, але й практично передовсім укр. націоналістичні ухили та їх репрезентантів. Шумського забрала в Україну. На його місце народним комісаром освіти став Скрипник. Що сталося з Шумським пізніше — не знає. Максимович застрілювався в Туркестані (Ташкент), Васильків і Турянський політично ліквідовані, Хвильовий скінчив самогубством. Здавалося, що Скрипник, який ліквідував „ухили“ всіх названих, переживе та перебере всі труднощі, зв'язані з ліквідацією „українського націоналізму“ в лавах КП(б)У та загарцює як переможець. У те мабуть вірив і сам Скрипник. Він був певним себе. Він же був не тільки практиком, але й головним теоретиком комуністичного розв'язування національного питання і культурних проблем. Найгрізнішим для комуністів був український національний відтнок, а на цьому найскладнішою була справа національної української культури. І саме тому московський партійний центр поставив на Україні на становище керівника усім українським культурним рухом, тобто на становище народнього комісара освіти Миколу Скрипника. Від 1927 р. пробув він на тому становищі аж до весни 1933 р. На тому становищі ліквідував шумський та його наслідки в науці і літературі, ліквідував хвильовизм, ліквідував волобуєвизм, ліквідував „контрреволюцію“ в Києві на культурному фронті („неоклясику“), ліквідував т. зв. „ефремішину“ на науковому фронті (після процесу Спілки Визволення України), ліквідував такого марксистського „вченого“ як Яворський (історик), ліквідував накінець розмірну незалежність Української Академії Наук. Однак все те не задовольнило російського націоналізму, що зріс останніми часами сильно під крилами Сталіна у Москві і прибравшись у червоне комуністичне пір'я почав вести нагілку на все українське, а в тому числі і на комуністів українців.

На Україну прислали московські комуністичні чорносопці в цьому році свого експонента в особі Постішева, який став другим секретарем КП(б)У. Постішев дістав далахосагі повноважень. Перш за все мав він перевести генеральну чистку всього партійного апарату на

ВАКАЦІЇ МОЖУТЬ ВАС ДУЖЕ ДОРОГО КОШТУВАТИ,

якщо не забезпечите свого мешкання від крадіжки з вломом

В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руска ч. 20.

За забезпечення домашнього урядування на 1000 зол., пересічна річна премія wraz з додатками 6 зол.

Україні, бо Москва поставила під знак запиту комуністичну благонадійність КП(б)У. В господарській ділянці Постішев має викотити якнайбільше добра, зокрема збіжя з України. На культурному фронті має ліквідувати все українське надбання як у людях, так і в добутих культурних цінностях. Очевидно, що все те має він робити під серпанком розкриття притаєної націоналістичної контрреволюції. Самозрозуміле, що Постішеву прийшли в тій праці у допомогу численні, подленькі „малороси“. Вони зміцнюють відкривали найбільше контрреволюції та притаєного націоналізму на культурному фронті (шкільництво, література та наука) і на сільсько-господарському фронті (хліборобство).

А що Скрипник займав становище народнього комісара освіти, то до нього, як до такого, що відповідав за культурний відтнок життя, найбільше причепилися стовідсоткові прихильники Постішева зпоміж „малоросів“. Вони зуміли нагло зробити зі Скрипника, видатного теоретика і практика комунізму, правдивого націоналістичного злочинця. А „малороси“ амійють це робити. Коли у 1927 р. (на весні), коли ліквідували Шумського, цей в оборонній промові сказав про них таке:

„в партії (КП(б)У) панує руський комуніст. З підозрінням та неприязню, щоб не сказати мінніше, ставиться до комуніста-українця, панує, спираючись на ганебний акрипнічний тип малороса, що в усі історичні доби був одинаково безпринципово облудним, рабським двоєдушним та зрадницьки підлабузливим. Він зараз підкреслює свій псевдоінтернаціоналізм, бравируює своїм байдужим ставленням до всього українського та готовий завжди оплювати його (може іноді українською мовою), якщо це дає можливість вислужитися та дістати тепле місце“.

Наведені слова найшли своє блискуче оправдання не тільки у відношенні до самого Шумського, якого валив між іншим Скрипник, але й до самого Скрипника. У 1927 р. малороси підлабузювалися Скрипникові. Тепер упав жертвою їхнього підлабузювання до московського диктатора на Україні Постішева сам такий старий лєнінець і найвидатніший представник старої більшовицької гвардії на Україні Скрипник. Більшовицькі русотяпи тепер тріумфують на Україні. Самогубство Скрипника, що не хотів признати закидуваних йому москалями націоналістичних українських ухилів і не хотів прилюдно каятись, і що накінець обстоював правильність своєї лінії на культурному фронті, додало їм духа. Вони кинулись як тічні розошених собак на всіх українців у партії та поза нею і нищать та заїдають їх на право і на ліво без розбору. Однак української нації тим вони не ліквідувають, так само не зламують у ній духа боротьби. Саме факт такого нерозумного та судорожного шукання за контрреволюцією навіть там, де її нема, є найкращим доказом на те, що з більшовиками зле, що їм усувається ґрунт апіліні. А коли так, то нашим обов'язком є допомогти нашим братам визволитись спід того невинного в історії нашої землі андальського чобота гнету та знущання.

В. М.

АЛЬКОГОЛЬ ВБИВАЄ ДУХА І ТІЛО! ПРИЧИНЯСЯ ДО ВИДРОДЖЕННЯ НАШІ І ЖЕРТВУЙ В ДНІ 12. ЛИПНЯ НА БОРІТЬБУ З НАЛОГАМИ. ШО П ВЕДЕ Т-ВО „ВИДРОДЖЕННЯ“.

Похорони Миколи Скрипника.

В неділю 9. ч. м. відбулися похорони Миколи Скрипника, заступника голови ради наркомів УРСР, що наложив на себе руку. Над доповідню помершого говорили працелюбні промови визначні комуністичні лідери. М. І. говорив теж відомий маторос Затонський, що заявив проти буржуазного звичаю згадувати не біжника якнайкраще і похваливши Скрипника за його давню працю для Радянщини, звів його діяльність в останніх літах до прикривання націоналістичних ухилів та назвав колишнього лідера Компартії найбільшим шкідником будівництва пролетаріату, що впаав жертвою націоналізму...

Нозі арешти на Україні.

Польська преса повідомляє, що у зв'язку з самогубством заст. голови наркомів УРСР Миколи Скрипника, перевело ГПУ знову арештування на Україні. Арештовано близько 100 членів КП(б)У. За неспіввіднесеннями досі вістками, в тюрмі ГПУ в Харкові розстріляли 5 українських комуністів, між ними і двоє приятелів Скрипника, Бадана і Юрасіва. Всіх арештованих обвинувачують у приналежності до націоналістичної опозиції.

Жах на Закарпатті.

Повінь руйнує цілі села.

ПРАГА, 10. 7. ПАТ. Повінь на Закарпатті прибирає розміри катастрофи. Тися піднялася на 7. м. В деяких місцях ріка доходить до ширини 10 км. В с. Вилон, що має 2000 мешканців і 547 хат, знищила вода 400 загород. Дві особи втопилися, про 50 нема ніякої вістки. Червоний Хрест прохачує тисячі людей.

ГЕНДЕРСОН У ПАРИЖІ.

ПАРИЖ, ПАТ. У понеділок 10. липня приїде з Лондону до Парижа Гендерсон з метою поконферувати з французьким урядом у справі роззброєння. Якщо конференція увінчається успіхом, Гендерсон навідається до Риму.

СТАБІЛІЗАЦІЯ ДОЛЯРА ЩОЙНО В 1935 Р.?

В Нью Йорку кружляють вісти, що стабілізація долара відбудеться щойно в 1935 р. През. Рузвельт відкладає стабілізацію долара тому, бо сподіється зростання цін на товари і покращення господарського положення. Одночасно делегати З.л. Держав намагаються вплинути за всяку ціну на делегати держав, заступлених на господарській конференції, щоб конференція далі працювала.

Митрополит Андрій проти т. зв. гуррапатріотизму.

Стаття Впреосв. Митрополита Андрія у тижневик „Мета“

У тижневик „Мета“ (ч. 27.) в дні 9. липня опублікував Впреосв. Митрополит Андрій Шептицький статтю п. н. „Дві любові — для патріотизму“, в якій виступає проти проявів т. зв. гуррапатріотизму в нашому громадському житті. Ця стаття передруковуємо. Впреосв. Митрополит Андрій пише:

Якщо хочемо говорити про дві любові, не маємо, покищо, на думці великих християнських понять любови Бога і протиставної до неї любови світа. Про ті поняття говорить ціле Євангеліє, можна сказати, ціле св. Письмо.

Нині маємо на думці інший поділ любови, на який менше може звертати увагу й самі навіть добрі християни. Різняця любови, яку сьогодні маємо на думці, має свій корінь у самій людській природі, у психології і фізіології людини.

Одна любов спирається більше на почуттєві, друга на розумні й волі. Одна має прикмету, так би мовити, емоціональну, а значить зв'язана з вражливістю зміслів і серця, (бо емоція те саме значить хіба, що вражливість), друга має характер умовний, інтелектуальний, і в своїй суті посилає на акти волі. Перша радше схильна до зовнішніх виявів, друга більш укрита перед очима людей. Перша гарячіша у своїх поривах, друга більш, схильна би, обрхована і спокійна. Хоч обі ці любові впливають з людської природи і можуть бути однаково прикметами й молодих і старих, то проте перша частіше і радше проявляється у молодших, а друга у старших. І то на підставі майже природного закону. Бо любов вражливості, почування і зміслів — перша являється в душі, а любов, що пливе з розуму і волі, виробляється поволіше і внаслідок довше триваючих процесів у душі і довшого розвитку.

Колиж говоримо про любов, то, ясна річ, беремо це слово у найширшому значінні — всякої схильності людини до всього того, що любить. Тим словом висказуємо бажання того, що нам падається добром і що хочемо полюбити, або собі присвоїти, але і любов, приязнь, дружбу, чи родинну любов, чи любов людей, що прибирає форму більше або менше загальну, а звичайно представляється під видом любови батьківщини. У всіх тих родах любови люблений предмет осягаємо нашими зміслами, а передовсім зором і слухом. З того, природно, випливає, що кожну любов доторкається передовсім тих зовнішніх предметів й перше вражіння любови те, що в душі являється після тих спостережень зміслів. Щойно осягає душа, застановляючись над свої-

ми спостереженнями, може розпатватися зміслом любови — або дорогою розумної оцінки здійснює у сфері розумного хотіння, опертого на розумній оцінці. З того й дві дороги, а якби одна веде до почування серця, друга до рішення розуму. Лише у виняткових одиниць панує цілкомітність, рівновага поміж почуттями і волею, поміж серцем і розумом. У великої більшості людей переважає або один елемент або другий. Хоч, очевидно, досвід життя, внутрішнє змуднення і розвага можуть попрацювати, доповнити, простувати, що сира природа дає.

Все те, що ми сказали, так загально відомо і наші спостереження такі банальні, що й вартібно й неміло над ними розводитися.

Однак на одно доконче треба звернути увагу, а саме на те, що тривалість, постійність почувань, тривалість любови дає завжди інтелектуальний елемент. Емоціональний елемент — природи річ — вибухає живим полум'ям, звичайно швидко гасне. Отже любов, яка повністю опирається би на вражливості, мала б той характер, що несподівано могла би оборотитися в крайню ненависть. Дуже цікаву подію читаємо в П. Книзі Царства, глава 13. Св. Давид, Амнон, запалав горячою любов'ю до своєї сестри Тамари, і хотів її зневолити до подручжя з собою, проти закону Мойсея. Тим то і любов його перемінилася в таку ненависть, що сестру зневолити і від себе у такому гніві й ненависті відкинув. Тут св. Письмо додає: „Вільною стала ненависть, якою зненавидів П. піж любов, якою П. полюбив“. (П. Царств 13. 15). Сміливі та разів буває в родині або між приятелями, що минає любов, чи приязнь перемінюється в ненависть!

Така переміна любови в ненависть мовлять, тоді, коли любов стоїть ціла на зміслоних вражіннях та на почуваннях.

Хотіти любов батьківщини оперти на вражливості, на емоції, на серці, на почуваннях, а давати батьківщині найбільшій любові і давати її найменше постійним способом. А любов батьківщини хотіти відділити від моральності, це значить відбратися від неї те, що в ній найцінніше і найліпше, отже про тривалість, яку дає любов зв'язок із розумом і волею та зробити з неї чисте емоціональне почування. Кожний аморальний патріотизм мусить бути емоціональний. Аморальний патріотизм, якщо ці два поняття хочось би злучити навіть у теоретичних міркуваннях, це є патріотизм здеградований до ряду моведених, хвалених і тільки самолюбством триває.

рі „поет довів“, — підійшов по своєму до пропаганди прогульки на Поліссі. Скористав він з доброї нагоди, щоб читачам сказати дещо з ефективного про себе самого зазначуючи, що французи порівнюють його до Кіплінга!

„Східні окраїни нашої держави з їх дикою красою, з їх первісними гушавинами, голубими ширинями рік і безмежними просторами багряють дивний чар для мандрівника зі заходу і то в кожній порі року й в кожній порі дня.

Зачім від весни. Чи є щось кращого на цьому світі від Поліссі весною? Вода виглядає гейби пливуче небо, а над тим властиве небо яке пригадує вознесену й соняшну воду...

Сам блакит поліських рік не можна з нічим порівняти. А на тих широко-розлитих ріках в одно розкинені ярко золотими зорями весняні квіткі й повно там голосів залюблених птахів яких хіба нема ніде стільки, що на Поліссі і в ме в тій усміхненій порі.

Відомий Кертон де Уаерт, герой світової війни й знаменитий ловець качок, що знає тільки дві найкращі річки на світі „Індій і Поліссі“ радше „Поліссі й Індій“. Він описує на слухому Поліссі, вірний тим словам і стріляє до качок і розливаних поліських ріках, полює цю гарну й дикую землю, яка є справжнім ловецьким райом.

Осіні лози в Поліссі можуть дати найбагатшому стрільцеві зі заходу — жадним сильних переживань і пригод, незабутні емоції і що тут найважливіше — екзотичні вражіння.

Візьмим терен оленів у Карпатах. Карпати це осяла найкращих оленів в Європі. Крім цього це найчарівніше місце лова. З усіх родів полювань підхід до ревучого гірського оленя робить на стрільця найсильніше вражіння. Рухомі олені — від якого скелі дрожать, шумом гук потоків, що спливають десь у безвість, — це безпека підходу по ховських каміннях, — це разом робить ловецьку справу такою чудовою пригодою, що й мовчати не можна про неї.

(Продовження буде)

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 12. ЛИПНЯ 1933.

ДАМ'ЯН ГОРНЯТКЕВИЧ.

Краса українських земель.

Голоси чужих і своїх.

ПОЛІССЯ.

В журналі „Тижоднік Ілюстровани“ ч. 49 з 1931 р. помістив Андрій Загубна (член фільмової експедиції) статтю п. з. „Над польською Амазонкою“. Подару її фрагмент.

„Ось кілька подробиць з найцікавіших і найбільше екзотичних доріг, якими я мандрував по східній Європі. Завдяки моїй участі у фільмовій виправі, я мав змогу у велентесному (я порівняв до вузького русла рік) човні пережити багато виняткових вражіннь, невідомих для звичайного прогульковця.

Минули ми Припять. Широка стазка води, замкнена одноманітною рівниною, барвисто засинені на палі колінами сіна. В далечині ліс, час до часу табун коней або череда худоби спочійно на воді. І нічого більше — тільки ці застромані на пазах, розкинені коліці. Тепер зосталося йнакше; коли ми минули цілу сітку доплавів, спрямувалися в ще чорнішу пропасть, ще більше зарослу. Вода змужжується, а очерет височіє на кілька метрів, гнеться десь далеко в анано широкий простір і — болота, безмежні болота під ним. Розкидаються земля й зносу довкола вода, де живе дике племя качок і ціла хмара болотних птахів. Це Лоша.

Пішла Припять. Без нам з очей канал, човен пливе широким руслом, покритим величезними листями нечуфарів. Там на березі незачувати, тут півні схлюють на підводних білах білі й жовті голівки. Замість очерету — величезні старі вілхви, які немаче пав'язані чіпляються своїм корінням до неї. А на них, поміж га-

лузям пасіка, видовбана з круглої колоди. Лісовий мід, вагромадженний працею бжів і проворною дбайливістю лісової людини. Русло прочищується. Чимраз менше листя й вода стає прозора. Лише зрідка гоїдається самітний круг нечуфарів на своїх білах. Засяло сонце: золоті! Чудове золото! Зігнали, підводні рослини відбиваються на дні всіма барвами металів: від ясножовтих аж до темно червоно-бронзових, мерехтять під водою. Здається нам, що пливемо тепер по золотому дні й золотом засипаній воді. Шувар, хаші, прибережне хабаззя, велентескі чапи на висоту кушів і покручене коріння дерев доповнюють вражіння екзотички. Ми мохити питаєм: чи це Польща, чи бразилійська пустиня?...

Іде опис села, але тільки дуже поверховий. Автор хоче заімпонувати місцевому населенню своїм човном і тієї справі посвятив найбільше місця. Врешті навіязує розмову з одним старим поліщуком і старається доказати низький рівень культури тих людей, їхню бущіт-то дуже малу інтелектуальність. Відповіді цього селянина надто нагадують Сенкевичівський говір з „Орнема і мечем“. І ніде ані згадки, що тутешній народ це українці, а бодай русини, — тільки Польща й що найвище — екзотика...

Часопис „Свѣтъ“ з 1930 р. ч. 27. приніс два описи Поліссі Ол. Яновського п. з. „Польща туристичним тереном“ й Юліана Ейсмонда п. н. „Екзотика польських ловах для чужинця“.

Перший писав, що Польща може бути не звичайно цікавим тереном для закордонних мандрівників. „Великою сензацією для чужостороннього туриста мусить бути пуща в Білорусі й Поліссі, ці дві одинокі точки в середній Європі, такі же первісні. Особливо Поліссі, країна багата й очеретів, по котрій відбувається подорож на „земноводний“ лад, як перед тисячма літ, отся країна мусить давати незатертий споминок своєрідного чару“.

Ейсмонд — відомий у польській літературі

маліх поривів вражливості почування і перів. Не можна заперечити ваги і вартості ентузіазму, не можна надцінювати благородних і гарних поривів, але умовою, без якої цей ентузіазм і ці пориви не матимуть вартості, буде моральна основа цього ентузіазму, буде провісне світло інтелекту, на якому опирається сила внутрішнього хотіння. Заучений а ними ентузіазм почування, палкість поривів може навіть додати їм якоїсь сили, — а відірваний від них стає зовнішньою тільки грою блискучих вискаків і з темпераментом відчуття окликів, які по собі залишають одно велике зеро.

Щоби той сід, який може видається надто гострим, надто суворим, оправдати, пригадайте, що у житті загально відоме. Вражливості почування вичерпується в міру напруження нервів: почування, неоперте на волі, проливається і зникає, тим окорше — чим його натура випалася вища. Кровожадність, емоціональний гнів і вражливості неадекватні — це пориви сліпі, які можуть а хвилини на хвилину обернутися проти своїх. Кожна емоція залежить у великій мірі від здоров'я і напруження нервів, — а пер-

ви це зброя незначайно слаба, якщо вона не в руках сталевих сил волі і ясного розуму. Так званий *гуррапатріотизм*, що полягає тільки на зовнішніх окликах, демонстраціях і тисках, є найнебезпечнішою зарозю для *правдивого патріотизму*. Бо а правдивого патріотизму вибирає тільки внутрішній смак, солодкий чи гіркий — а суть патріотизму відкидає, та часом і топче.

Висказ св. Письма: „Горе землі, якої королем є дитина“ (Еккл. X 16) має, агається, ширше значіння, ніж буквально значіння слова „дитина“. Бо св. Письмо називає дитиною людину не літами, лише умом неарілу. „Злобою будуть діти — а умом совершенніми“, каже св. Апостол, Дитиною — у значінні св. Письма — буде й людина, що, неспаче дитина, зовнішні прояви лише цінить від внутрішньої сили, й емоцію почувань ставить перед силою волі. Дитиною називав св. Письмо провідників, що дають провід не розумові, а словам, що замість правди дають фраз, а замість учитися і відтак учити — хотять *бластити і а людях подия збуджувати*. Так, горе народів, котрого провідниками стають діти!

Андрей, мітropolит.

На допомогу жертвам повені.

I. КОМУНКАТ.

Президія УНДО на своєму засіданні в дні 10. липня ц. р., вислухавши звітів з теренів обнятих повінню, рішила скликати а найближчих днях нараду представників церковних крутів і українських центральних установ для заснування Комітету допомоги жертвам повені.

II. КОМУНКАТ

Української Парляментарної Репрезентації у справі стихійних нещастя.

Великі стихійні нещастя (страшна повін, градобиття, неврожаї, атраа паші і т. п.) навістили українські землі у Польщі. Щоби протиділати тим нещастям, щоби можна було вимагати від держави негайної помічі і відписання податків, щоби світ знав про наше горе, мусимо негайно устійнити розміри шкід і атраа. Всі авідомлення і устійнення належить пересилати до Української Парляментарної Репрезентації, Львів, вул. Підвалля ч. 7/III. пов.

Звіт з поїздки в терени, обняті повінню.

На першу вістку про небезпеку більшої повені відіслав я з доручення Секретаріату УНДО в дніх від 7—9. липня ц. р. деякі повіти, обняті виливом рік, а саме, околицю Галича, Станиславівщину, Коломийщину і Косівщину. Найбільші розміри прийняла повін у долині Дністра. Ціла околиця Галича, простір понад 400 моргів поля залитий водою. Такий самий стан має бути і в інших наддністрових повітах. На Покутті і а Косівщині ріки дещо опали, але знищення ще з попереднього тижня велике, головню тому, що саме а тому часі відбувався збір сіна. В останніх днях навістило Косівщину ще одно лихо: в горах впали сніги і то навіть на досить низько положені полонини, на яких паслися отари овець і рогатої худоби. Вже в місяці чер-

вні видко було, що Гуцульщині грозить цього року особлива нужда, бо дуже багато бідних йшло з гір, багаючи куска хліба. В останніх днях можна було здобати людей, які навіть признавалися, що вони господарі і мають хати, одначе тікають зі села, бо не мають з чого жити. Взагалі вістки в пресі про розміри і наслідки повені не є ні трохи переборщені.

Зорганізування негайної помічі в ширших розмірах для гірських і підгірських повітів конечне. Не треба забувати, що мешканці наших гірських околиць утратили вже давно одинокий поважний заробіток, який досі мали, тобто працю в лісах та взагалі в деревному промислі.

У Львові, дня 10. липня 1933.

Пос. д-р Л. Макарушка.

Льондонська конференція держиться на силу.

ПАРИЖ. ПАТ. Французька преса одногліде опіное останню ситуацію на льондонській конференції: Те, що вона розбилася на два табори — нова криза для неї. Докидання нової декларації Рузвельта це, на думку тієї преси, тільки штучне підтримання її агонії. Важко повірити, щоби два ріжні ідеологічно блоки — англійсько-американський і золотий — могли вийти спільну мову.

ЛЬОНДОН, 10. 7. ПАТ. „Таймс“ заповідав на засіданні бюро конференції, що має відбутися сьогодні, гостру боротьбу блоку держав зі золотом валютою й іншими державами, що бажають тягнути конференцію далі. Ці держави заявляють, що конференція може радити й без держав золотого блоку.

— о —

Сумерк інтернаціоналізму.

Женева, 6. липня 1933.

Союз Народів утратив кожне значіння, економічна конференція у Льондоні перебуває тяжку кризу від другого тижня своєї праці, конференцію розброєння відпочили на осін. І ніхто не може бути цілком певний, що у жовтні вона зійдеться знов. Кожний тиждень приносить такі несподіванки на терені міжнародного питання, що пророкувати на три місяці наперед булоб дуже нерозважно.

„Найе Цірхер Цайтунг“ з 2. липня принесла досить оптимістичну статтю Артура Гендерсона, в якій він зазначає відповідальне становище делегацій, що мали до вибору між розброєнням та дальшим озброєнням держав і зробили все від них залежне, щоби спинити дальші озброєння. Він підносить значіння декларації Рузвельта та промови Гітлера і вважає англійський проект конвенції вистарчальною для дальших праць. Але стільки готовости держав до розброєння поруч з цілковитою безуспішністю конференції може й бути доказом того, що існують непереможні об'єктивні перешкоди на шляху до розброєння.

Німецька делегація висловила проти відрочення конференції, і в Німеччині висловлюється погляд, що затиження конференції на неозначений час дає німецькій державі право на озброєння. У Франції стрінули відрочення конференції з деяким вдоволенням, гадають, що вигляди її в жовтні будуть не кращі ніж тепер, але всеж переконані, що це не дає ще права Німеччині озброюватися, починаючи з літаків.

Дуже злим знаком для дальшої праці конференції розброєння є цілковита байдужність, з якою стрінула преса, та й цілий політичний світ, вістку про відрочення конференції. Виявляється яскраво, що мало надій покладали на конференцію розброєння, її штучні, нещирі й недоцільні були всі розбройні промови й наради, як мало реального змісту мали вони в собі. Лілий зміст конференції був наскрізь негатив-

ний. Боялися, що зріст озброєнь допровадити автоматично до війни лише тому, що накопичену зброю треба буде ужити лише для того, щоби гроші, вложені в неї, не пропали. Намагалися не досягти чогось, а не допустити до чогось. Кожна з великих держав знала, до чого може допровадити озброєння, але жадна держава не знала й не уявляє собі далі докладно, що має статися, коли озброєння буде обмежене. Мілітаризм кожної держави має свій, хоч і захований, зміст. Пацифізм кожної з них і всіх разом цілком беззмістовний, безцільний, безпрограмовий.

Цілковитий занепад постійної інтернаціональної установи, Союзу Народів, та безуспішність тимчасових інтернаціональних сходів, конференцій розброєння та економічної конференції у Льондоні, не полягають а чому іншому, а саме в їх інтернаціональності.

Світова війна завдала безперечно тяжкий удар ідеї міжнародної солідарности, але не смертельний. Остаточний загін інтернаціоналізму спричинив без сумніву більшовизм. Дикий московський шовінізм а чолі Третього Інтернаціоналу в ролі іпредставника ідеї міжнародности це видовище такого гомеричного трагікомізму, що від цієї ідеї не лишилося нічого крім отруйних газів московської демагогії. Ця газова атака уляг а першу чергу Другий Інтернаціонал з німецькими соціалістичними демократами а чолі. Слідом за ними жинули й англійські соціалісти. Тепер приходить черга на французьких соціалістів. Американські тимчасом уперто націоналу в ролі іпредставника ідеї міжнародности це покищо значіння мати не може.

Інтернаціональні угоди можна досягти в справах другорядних, у всякім разі а таких, що не вимагають від ніякої держави поважних жертв, але об'якують безперечний зиск. До таких справ належать почта, комунікація, радіо, літературна конвенція і т. і. Але чим більше розвивається світова криза, чим більше жевть ви-

магає вона від кожної окремої держави для її оборонення, тим більше безнадійними робляться всі змагання інтернаціонального побороєння світової кризи. Але цеж є властивою і остаточною метою всіх міжнародних з'їздів. Ці всі змагання є тим більше недоцільними, що над світом асе ще тяжить московське заперечення всіх інтернаціональних норм і засад. У Женеві і а Льондоні беруть участь у конференціях представники держави, що займає шесту частину світа, вільної від найпримітивніших засад взаємности; представники держави, 150 мільонів мешканців, якої поза китайським муром кордону, не лише не можуть брати якусь участь у світовому житті, а й не можуть мати найменшого поняття взагалі про те, що робиться а світі. Коли представники великих держав вважають такий стан річей згідним із засадами інтернаціоналізму, то не треба й дивуватися, що останні „інтернаціональні“ конференції такі подібні до офенбахівського „Орфея в пеклі“, де боги, що хвилину тому об'їмалися, починають гостити один одного стусанами.

Відрочення конференції розброєння до половини жовтня та відрочення Союзу Народів по кінець вересня не викликали якогось вражіння не лише тому, що і від одної і від другого властиво нема вже чого сподіватися, а й тому, що а Європі існує вже нова міжнародна організація — пакт чотирьох великодержав. Криза, чи як швайцарська преса висловлюється, агонія економічної конференції у Льондоні, викликає такий неспокій, майже паніку, між її учасниками в значній мірі тому, що на полі світових фінансів тим часом нема ніякого пакту кількох великих держав. Група „золотих“ держав могла бути основою для такого порозуміння лише по приступленні до неї Англії.

Але нема сумніву, що боротьба проти світової кризи на економічному ґрунті піде тим же шляхом, що й а політичній ґрунті. Коли йти шляхом інтернаціоналізму, шляхом задоволення всіх держав показалося неможливим, то лишається прямувати лише шляхом націоналізму, шляхом порозуміння кількох національних держав. А хто не хоче поступитися своїми вузькими інтересами для переборення світової кризи, проти того буде вжитий примус. До цілей інтернаціональних, у світових, можуть провадити світ лише держави національні. У цьому відношенні не є випадком, що члени порозуміння чотирьох держав є державами національними. Лише національні держави мають сили і внутрішню єдність, потрібні для великої акції світового значіння. Національна одностійкість їх виключає а деякій мірі і збройні конфлікти між ними, бо ні одна з цих держав не бажає мати а собі поважнішу частину національної території іншої.

Не випадком, але деякою реакцією на утворення пакту чотирьох є й відписання східного пакту держав — Радянщини, Польщі та Румунії. Екзотичні додатки до цього пакту значіння не мають.

Держави, що лучаться тепер зі СРСР, будуть примушені або ділити його долю, або зрадити завчасу і перекинутися до його противників. Як одно так і друге злучене з поважними небезпеками.

Льондонська конференція є мабуть останньою поважнішою спробою перемогти кризу шляхом інтернаціоналізму. Безуспішність цієї конференції може причинитися до рішучого звороту а напрямі до національних засобів боротьби.

М. Дашко.

Ширіть наш часопис!

„Пшеничний“ блок.

ЛЬОНДОН. ПАТ. В суботу 8. липня ц. р. радили делегати чотирьох держав, експортерів пшениці: саме Злучених Держав, Канади, Аргентини й Австралії з делегатами Польщі, Румунії, Мадарщини і Югославії з метою добитись угоди в справі продукції, обуту та ціни на пшеницю. Покищо дискутовано над проектом, який передбачує зменшення продукції пшениці для Злучених Держав і Канади в першому році на 13 відсотків, а в другому році на 10 відсотків. Однак, якщо проект передбачує покликання до життя міжнародного союзу для об'єднаних справ.

Італійсько-радянський союз?

ПАРИЖ, 10. 7. ПАТ. „Матен“ повідомляє з Риму, що італійсько-радянський пакт про неагресію підписується цього тижня. Переговори йдуть швидким темпом.

Еспанський котел кипить.

ПАРИЖ, ПАТ. За вістками з Мадриду, політичне і соціальне положення Еспанії загострилося знову. У зв'язку з заповідженим вічем землевласників у Саліманці, робітничі союзи з округу Естремадура оголосили загальний страйк. В місті прийшло до стрілянини між робітниками і прихильниками землевласників. В Більбао викирили загонів, що мав на меті підпалити старовинну катедру. В Мадриді поширюється в похуванні спосіб бандитизму. В Барселоні в Севільї заготовлено знов виступи терористів. В уряді позначилося розходження між радикал-соціалістами й соціалістами, що не думають арикатися своїх соціальних здобутків, а ці обтяжують дуже державні фінанси.

Ратують Матерна.

МОСКВА, ПАТ. Радянський уряд вислав на допомогу Матернові два гідроплани. Вони тепер в дорозі до острова Чукчі, а на одному з них, яким кермує відомий летун Левонський, знаходяться 4 спеціалісти-монтери, що лапранняють злітак Матерна. Крім цього з Владивостоку знайшли морем Берінга 4 пароплави, що теж мають допомогти Матернові.

ВЕЛИКА АФЕРА В ДАНЦІГУ.

ДАНЦІГ, 10. 7. ПАТ. Митна сторожа відкрила у порті Данцігу велику пачкарську аферу. З цього приводу арештовано капітана естонського корабля, бо на кораблі знайдено 1000 літрів спирту. Крім того арештовано ще власника моторового човна Селтера, на якій знайдено деяку кількість спирту. Арештовано теж ще декілька пачкарів, а корабель задержано в порті.

Відчит про українську справу в Лондоні.

Дня 6. липня ц. р. виголосив адр. Лазарович з Едмонтону (Канада) на запрошення Королівського Інституту для закордонних справ у тому же інституті реферат про українську справу. На рефераті були присутні представники англійського політичного і наукового світу. Референт обговорив положення українців в європейських державах і Світах. В дискусії над рефератом п. Лазаровича забрав голос відомий англійський публіцист Seton Watson і виголосив довшу промову, в якій виклав повне зрозуміння сучасного положення українського народу. Недавно адр. Лазарович був у Польщі, відбув конференцію з представниками УПР, та представниками Проводу УНДО і відвідав важні українські провінційні центри та багато сіл.

ПОЛЬЩА ПРОТИ ІНФЛЯЦІ.

Варшавський „Курер Порапи“ друкує інтерв'ю з мін. скарбу Завдзінським на тему пекучих господарських питань. Міністр м. і. заявив, що Польща є проти інфляції тому, бо інфляція зменшила би ощадність та підкопала би капіталізацію, які є основою добробуту. Хоч це тяжка дорога, але правильна, бо єдине життєве стопу з реальними умовами побуту, обнижує кошти прожитку і піддержує ощадність. Далі міністр запевняє, що стабілізація золотого, це найкращий засіб вдержати здорові фінанси.

ЗВОРОТ ШКІЛЬНИХ ОПЛАТ СКАСОВАНІЙ.

У Дешику Законів з дня 8. липня ц. р. поновлено розпорядок президента зі силою закону, на основі якого скасовано зворот шкільних оплат у середніх школах за дітей державних урядовців, суддів, прокураторів та військових. Розпорядок обов'язуватиме від 15. серпня ц. р., себто від нового шкільного року.

Знівечення церкви в Сихові.

Так часто любимо хвалитися нашим народним мистецтвом не лише перед собою самими, але ще більше перед чужинцями. Однак як часто не зміємо пошанувати належно пам'ятки нашого мистецтва. З усіх родів нашого народного мистецтва на найвищому ступні оригінальності стоїть безперечно наша церковна дерев'яна архітектура. Признають це також чужинці чужинні учні, які мали нагоду до цього блискуче зацікавитись і зацікавитись з нашим будівництвом. Не знаємо цього лише ми і допускимо до того, що навіть визначні пам'ятки нашого будівництва руйнуються без жалю, або зарварською перебудовою чи відновою втрачають найхарактеристичніші історично-мистецькі ознаки їх особливого стилю. Коли цей процес руйнації пам'яток нашої минувшини йде таким темпом, як досі, то вже скоро лишимось пародом без усякого культурного майна і без метрики, про походження нашої культури.

Хочемо звернути увагу, що факти володарівку історичних пам'яток трапляються не лише в провінційних закутках, але й під самим Львовом, на очах спеціальних інституцій, яких завданням є стежити за збереженням історичних пам'яток.

Одною з дуже оригінальних дерев'яних церков Галичини, з ознаками незвичайно архітектурної конструкції верха в цркви в Сихові, що рівночасно належить до найстаріших збережених дерев'яних церков і в найстарішій дерев'яній церкві у Львівщині. (XVII. в.) Дуже важною її подорожню була довжина на бабинці, хоча може не первісна своєю будовою, але для

історії розвою будівництва цркви і довжини з одну цілість під західними впливами дуже цікава. Саме цю црквию недавно перебудували „ареставрували“ так, що гіршої приладу не можна було й навіть подумати. Не лише змінили й на високо на фундаменти, що виступали пропорцію мас, але внесли зовсім чужинські добували з заходу ще одну грубувату намір з лівовишними вікнами. Мягкі лінії своєрідно трактованих первісних дахових опаків і товстих редків набували твердого штифності і суцільності через ариновані зового під один шапурок. Таким словом знівечено всі цікаві і вартісні кмети цінної пам'ятки нашого старого мистецтва.

Думаємо, що це сталося внаслідок самоцільного невідповідального вчинку, бо ступінялося, щоб це могло статися за відомим Матрулічній Консультаторській Комісії, або Воєнінським Консерваторському Уряду.

Невже дійсно нема ради на те, щоб біли не діялися в нас того роду трагічні для нашої культури несподіванки?

Знівечення цркви в Сихові це востаннє дуже болюча втрата для нашого мистецтва. Співачки, в яких парохії є старіші цркви, м'ється виклики арозуміти цей факт, що пам'ятки мистецтва їх села є пам'яткою мистецтва нашої української нації і в ніякому разі не віддати їм самовільними вчинками руйнувати нашу національну культуру. А відповідні інстанції, до їх завданням є опіка над пам'ятками мусять більш цільніше сповняти своє завдання.

Архітект.

Ціни на Радянській Україні.

З листа, писаного з початком ц. м. від рідні, яка живе в одному з найбільших міст України, довідуємось м. ін. про ціни продуктів на тамтешньому ринку. І так (наводимо дослівно): „...Вся заробляє на своїй посаді (інженіра — прим. Ред.) 350 карб. та працями цова нею — прохотами тощо — ще більше. Але ціни на продукти такі великі, що всі його зароби йдуть як в тач... Наприклад — зварити пшонанину кашу в двох-трьох стаканів коштує 7—10 карб. Літра молока 3 і пів до 4 карб. Десять яєць 12 карб (недавно було по 20 карб.). М'ясо — 17 карб. кильо, одна

курка 25—30 карб. Цукор (у вільній продажі) 30 карб. кильо, картопля — 120 карб. пуд (16 л.) — прим. Ред.) Стакан муки — 2 карб. 6 череа це — вареники, галушки або блини — в рокини. Стакан рижі 5 карб. Молода картопля — одна штука пів карб. та її ще майже не знають. Вчора аробили ми борщ — але хоті і коштує 15 карб. (ми туди поклали кусок налусту, але купили за 3 карб., картоплі за 2 карб. та кусок м'яса за 7 і пів карб.) — востаннє лишень відпущай“...

3 організаційного руху.

Повітові наради УНДО в Тернополі.

В середу 5. липня ц. р. відбулися в Тернополі наради представників Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО), що їх скликав посол д-р Степан Баран для обговорення біжучих політичних і організаційних справ. В нарадах узяло участь 96 осіб з 24 громад тернопільського повіту, в тому 12 священиків і 2 емеритованих учителів з повіту, 12 свіських інтелігентів з Тернополя, 5 представників студентської молоді, кількох міщан з Тернополя і Микулинця та яких 60 селян. Студентська молодь узяла участь у характері гостей.

Наради отворив пос. д-р Степан Баран відповідною промовою, витяючи призижних ред. Володимира Целевича і посла Олександру Яворського та покликуючи до помічі в проводі о. Степана Вонса з Ірговиці.

Перший реферував пос. Ол. Яворський про діяльність Української Парламентарної Репрезентації за час минулої сесії в сеймі, а також на позасеймовому терені. Опісля реферував ген. секретар УНДО Вол. Целевич про наше політичне положення, обговорюючи докладніше наші внутрішні партійні і міжпартійні відносини, а врешті справи організаційні. Третім референтом був пос. д-р Степан Баран. Він передовсім обговорив новий самоуправний закон. Переходячи у другій частині реферату на партійно-організаційні справи, пос. д-р Баран підчеркнув потребу поширення партійної преси, у першу чергу офіційного органу УНДО тижневика „Свобода“, це мусить стати обов'язком кожного свідомого члена Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Над рефератом була довша дискусія, в якій забирало голос більше учасників; відповідав їм ред. Целевич. Близько п'ятигодинні наради закінчено одностайним ухваленням довіря для Української Парл. Репрезентації і для проводу УНДО та вибором організаційного комітету, що має на осні ц. р. приготувати ширший зїзд та вибір Повітового Народного Комітету. Конференція закінчилася національним гімном.

Сказом пошани для поляглих героїв є жертва на охорону воєнних могил українських борців!

Студії у вищих школах у Любліні.

Українська Студентська Громада в Любліні подає ближчі інформації щодо студій на Державній Педагогічній і Католицькій Університеті. І. Студії на Державній Педагогічній тривають два роки. Їх мета підготувати кандидатів на вчителів теоретично і практично до педагогічної праці в високо організованій народній школі з головною увагою підготовки до навчання окремих предметів, як спеціальності. Діагностика на дві групи: математичну і польоністичну. Речинцеві мовлення змине 5. серпня 1933. Подання можуть вносити абсолютні (ки) державних або приватних (з правами державних) гімназій, які викажуться фізичною здібністю і вчительською праці, ствердженою лікарем Педагогічної подання треба долучити: 1) свідоцтво зрілості (орігінал), 2) метрику, 3) свідоцтво моральності, минає для скінчення гімназії минуло більше як 6 місяців, прохання треба зазначити, яку спеціальність вибирати (математику або польоністику) і треба зобов'язатися правильно вислухати виклади і піддатися обов'язковому правознавцю. У половині серпня дістане наказання явитися особисто в поданому речинні в Педагогічній, щоб перевірити його фізичну придатність до вчительської праці і піддатися огляданню інтелігентів (спів, музика, орієнтація). Річна оплата 80 зол. зліти у двох ратах. Звертаємо увагу, що кількість місць обмежена (40 місць) і що минулого року на 60 українців прийняли всього 6-ох, щоб надурно не тратити грошей на поїздки для оглядань. Адреса Педагогічній: Państwowe Pedagogium w Lublinie, ulica Archidjakońska 1. 1. За ближчими інформаціями прошу звертатися на адресу: Марійка Мариновичівна, Вілсько п. Добромисла, влучивши марку за 30-сот. на відповідь.

II. Католицький Університет у Любліні приймає, але цього року дістав усі права державного університету. Університет має чотири відділи: 1) Педагогічний, 2) Канонічного права, 3) Права й суспільно-економічних наук, 4) Гуманістичних наук, який розпадається на три: а) стилістично-філософії, б) класичної філософії, в) історичну, г) польоністичну, г) романістичну, д) зоологічну. До подання треба залучити: 1) свідоцтво зрілості (орігінал), 2) легалізований відпис свідоцтва зрілості (крім оригіналу), 3) метрику, 4) знісок з архіву, 5) чотири фотографії з власноручними підписами на протилежній стороні, 6) свідоцтво моральності, минає від укінчення гімназії минуло більше як 6 місяців. Приймають усіх, крім жидів, без жадних обмежень. З карських оглядань нема. Оплати такі самі, як на державних університетах (300 зол.). Життя в Любліні дуже можна вжити за 50 зол. Звертаємо увагу, що на це

